

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Sprawozdanie z realizacji programu
polskiego przewodnictwa w Grupie Wyszehradzkiej
lipiec 2008 – czerwiec 2009

Wstęp

Program polskiego przewodnictwa w Grupie Wyszehradzkiej przypadł na okres bardzo dynamicznie kształtującej się sytuacji w Unii Europejskiej i na świecie wywołanej globalnym kryzysem ekonomicznym. Wbrew oczekiwaniom nie wszedł w życie Traktat Lizboński, z powodu odrzucenia go przez obywateli Irlandii oraz braku zakończenia procedur ratyfikacyjnych w kilku innych państwach unijnych. Dodatkowo w sierpniu 2008 r. świat był świadkiem kryzysu rosyjsko-gruzińskiego, a na początku 2009 r. doszło do rosyjsko-ukraińskiego kryzysu energetycznego, którego negatywne skutki odbiły się na innych krajach regionu Europy Środkowej i Południowej (w tym szczególnie dotkliwie na partnerach z Grupy Wyszehradzkiej). Fakty te spowodowały, że nastąpiła weryfikacja agend wielu struktur międzynarodowych, m.in. NATO i UE, co nie pozostało bez wpływu również na działania podejmowane przez polską prezydencję. Sytuacja kryzysowa spowodowała również, że część z zaplanowanych spotkań i konsultacji musiała zostać przesunięta na okres późniejszy. Osobnym wyzwaniem była realizacja programu w okresie czeskiej prezydencji w UE, która ze względu na swoją aktywność wymusiła pewne limitowanie kontaktów w formacie wyszehradzkim (m.in. z tego względu na lipiec 2009 zostały przeniesione spotkania Ministrów Rozwoju Regionalnego i Ministrów Środowiska).

Mając na uwadze te dodatkowe uwarunkowania należy stwierdzić, że dialog wyszehradzki w czasie polskiej prezydencji w Grupie toczył się bardzo intensywnie. Szczególnie aktywne było Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które zrealizowało 22 spotkania i konsultacje od szczebla ekspertów, po spotkania dyrektorów politycznych, podsekretarzy stanu i Ministrów Spraw Zagranicznych.

Podejmowane były działania mające na celu z jednej strony intensyfikację współpracy wyszehradzkiej (po raz pierwszy spotkali się dyrektorzy departamentów MSZ realizujących dyplomację publiczną, wznowione zostały konsultacje ws. polityki rozwojowej i problematyki konsularnej), jak i ukierunkowane na zwiększenie efektywności tej współpracy (m.in. Ministerstwo Infrastruktury zainicjowało powołanie grup tematycznych do wypracowania stanowisk w określonych dziedzinach; Ministerstwa Sprawiedliwości podpisały Memorandum ws. wymiany informacji i bliskiej współpracy przy realizacji m.in. programu e-sądownictwa; departamenty ds. strategii MSZ krajów GW zainicjowały dyskusję nad mechanizmami przyszłego funkcjonowania GW).

Realizując priorytety polskiego przewodnictwa w GW Ministerstwo Spraw Zagranicznych koncentrowało się szczególnie na kwestiach związanych z przygotowaniem i wdrożeniem unijnego programu Partnerstwa Wschodniego, zainicjowanego przez Polskę i Szwecję, ale w bliskiej współpracy również z partnerami wszechradzkimi. Organizowane były konsultacje nie tylko poświęcone kształtowi samego projektu, ale i z udziałem krajów które miałyby być jego beneficjentami, jak Białoruś, Mołdowa i Ukraina.

Ważne miejsce zajmowały kontakty ekspertów i instytucji w krajach wszechradzkich odpowiedzialnych za realizację polityki rozwojowej. Cztery tury konsultacji, w tym raz z udziałem partnerów szwedzkich, miały na celu nie tylko wymianę dobrych doświadczeń w tej dziedzinie poszczególnych krajów wszechradzkich, ale także wypracowanie mechanizmów, które w przyszłości pozwolą na uruchomienie w wyselekcjonowanych krajach wspólnych, wszechradzkich projektów pomocowych. W czasie polskiego przewodnictwa został dokonany poważny krok w tym kierunku.

Prowadzony był dialog w dziedzinie polityki bezpieczeństwa, poświęcony m.in. kwestiom miejsca Ukrainy w europejskiej polityce bezpieczeństwa.

Istotne miejsce zajmowała kwestia swobodnego przepływu osób. Problematykę tę podejmowały zarówno organizacje pozarządowe (m.in. konferencja nt. polityki wizowej państw regionu zorganizowana przez Fundację Batorego), jak i eksperci ds. konsularnych. W czasie konsultacji dyrektorów departamentów konsularnych omawiana była sprawa liberalizacji ruchu wizowego z krajami objętymi programem Partnerstwa Wschodniego i Bałkanów Zachodnich. Na początku kwietnia 2009 r. Ministrowie Spraw Zagranicznych GW oraz Litwy, Łotwy, Słowenii i Włoch zwrócili się z listem do wysokich przedstawicieli UE ws. potrzeby liberalizacji ruchu wizowego z krajami Bałkanów Zachodnich. Postulat ten, choć jeszcze nie wiadomo w jakim wymiarze, zostanie zrealizowany w czasie szwedzkiego przewodnictwa w Radzie UE.

Ważnym instrumentem budującym jedność GW i promującym ją w krajach trzecich był w okresie polskiego przewodnictwa Międzynarodowy Fundusz Wszechradzki. W 2008 r. opracowane zostały zasady realizowania projektów w ramach tzw. programu V4+ adresowane do krajów, które znalazły się wśród priorytetów GW ustalonych jeszcze w czasie czeskiego przewodnictwa w Grupie, tj. Białorusi, Serbii i Gruzji. Pierwszym beneficjentem takiego programu była Białoruś, gdzie zrealizowany projekt promujący w mediach wizerunek dobrze współpracujących krajów Europy Środkowej, które pomyślnie przeszły proces transformacji ustrojowej. W 2009 r. uruchomiony również został, z polskiej inicjatywy, program stypendialny dla studentów białoruskich, który w pierwszej edycji oferuje do 80 semestrów stypendiów w krajach wszechradzkich.

Z inicjatywy polskiej po raz pierwszy działalność Funduszu została przedstawiona partnerom unijnym w Brukseli, m.in. dzięki udziałowi jego wicedyrektora w konferencji poświęconej unijnemu systemowi stypendialnemu adresowanemu do krajów Bałkanów Zachodnich, w czasie której przedstawione zostały wszechradzkie działania w tej dziedzinie.

Kontynuowany był dialog z partnerami zewnętrznymi GW. Poza intensywnymi kontaktami z krajami bałtyckimi, Bułgarią i Rumunią, oraz przyszłą prezydentką szwedzką w Radzie UE (dwukrotny udział ministra Spraw Zagranicznych C. Bildta w spotkaniach ministrów państw GW – listopad 2008, maj 2009) odbywały się spotkania i konsultacje z Izraelem, Japonią, Nordycką Radą Ministrów i krajami Beneluksu, a także, po raz pierwszy, z Rosją. Spotkanie Ministrów Spraw Zagranicznych GW+Japonia, które odbyło się 25 maja

2009 r. w Hanoi doprowadziło do jakościowej zmiany współpracy w tym formacie podejmując decyzje o realizacji kilku wspólnych projektów, w tym m.in. tzw. „Zielonego Wyszehradu”.

W ostatnim roku doszło do znacznej intensyfikacji kontaktów politycznych i eksperckich w sprawach związanych z UE.

Specjalne miejsce we współpracy wyszehradzkiej zajmowały spotkania Premierów państw GW. Na zaproszenie Premiera D. Tuska nie tylko uczestniczyli oni w przewidzianych programem przewodnictwa 2 spotkaniach na jesieni i na koniec polskiego przewodnictwa w Grupie, ale także spotykali się przy okazji niemal wszystkich posiedzeń Rady Europejskiej, jak również przy okazji uroczystości związanych z rocznicą wręczenia nagrody Nobla b. przewodniczącemu ZZ „Solidarność” i b. prezydentowi L. Wałęsie (Gdańsk, grudzień 2008) oraz podczas uroczystego wprowadzania na Słowacji unijnej waluty (Bratysława, styczeń 2009). Okazje te służyły wymianie poglądów na aktualne sprawy, a przede wszystkim formułowaniu wspólnych stanowisk, które były prezentowane następnie na forum unijnym. Z uwagi na trwający wówczas rosyjsko-ukraiński kryzys gazowy bratysławskie rozmowy w gronie wyszehradzkim zdominowała kwestia bezpieczeństwa energetycznego. Kwestia ta znalazła się również w agendzie spotkania Ministrów Spraw Zagranicznych (21.05.09). W czasie spotkania Premierów krajów GW kończącego polskie przewodnictwo w Grupie (Kraków, 3.06.09) zdecydowano o utworzeniu wyszehradzkiej grupy zadaniowej ds. bezpieczeństwa energetycznego.

3.06.09 odbyło się spotkanie przewodniczących parlamentów GW, które uczciło 20 rocznicę przemian politycznych w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Współpraca międzyresortowa

Sprawy finansowe

Odpowiedzialne: Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Finansów przewidywało w okresie polskiego przewodnictwa w GW przeprowadzenie na szczeblu ministerialnym - a w zależności od potrzeb także eksperckim - spotkań poświęconych planowanemu śródkresowemu przeglądowi budżetu Unii Europejskiej oraz wymianie doświadczeń związanych z przygotowaniem do przystąpienia do strefy euro. Wydarzenia, które wystąpiły na międzynarodowych rynkach finansowych w drugiej połowie 2008 r. i pierwszych miesiącach tego roku oraz szybko rozprzestrzeniające się w skali globalnej niekorzystne zjawiska gospodarcze sprawiły, iż Komisja Europejska odsunęła w czasie prace nad przeglądem budżetu UE i zapowiedziała opublikowanie dokumentu, który ma stanowić podstawę wspomnianego przeglądu, dopiero na listopad 2009 r. Jednocześnie działania Ministerstwa w kontaktach z partnerami wyszehradzkimi uległy koniecznemu przewartościowaniu i skoncentrowały się w praktyce na aktywnym udziale w inicjatywach podejmowanych na forum unijnym w odniesieniu do przeciwdziałania i zapobiegania zjawiskom kryzysowym. Jednak wymiana doświadczeń związanych z przygotowaniem do przystąpienia do strefy euro była jednak prowadzona, aczkolwiek nie w formacie Grupy Wyszehradzkiej, lecz w ramach kontaktów bilateralnych, co wynikało z różnego stopnia zaawansowania partnerów we wspomnianych pracach przygotowawczych.

Okazję do wymiany poglądów dot. wprowadzenia euro dała m.in. oficjalna uroczystość wprowadzenia euro na Słowacji, na którą zostali zaproszeni m.in. premierzy krajów wyszehradzkich.

Sprawy gospodarcze

Odpowiedzialne: Ministerstwo Gospodarki

Resort gospodarki zorganizował dwa spotkania konsultacyjne w formie GW, dotyczące kluczowych aspektów europejskiej polityki gospodarczej, a mianowicie:

5 września 2008 - Spotkanie eksperckie grupy ds. energii. Tematyka rozmów tej grupy dotyczyła: III pakietu liberalizacyjnego (proponycji nowelizacji dyrektywy ws. rynku energii elektrycznej, rozporządzenia ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Regulatorów -ACER i rozporządzenia w sprawie transgranicznego handlu energią elektryczną), współpracy regionalnej i transgranicznej w przesyłce energii elektrycznej, pakietu klimatyczno-energetycznego (projekt dyrektywy ws. promowania stosowania energii z odnawialnych źródeł oraz dyrektywy ws. handlu emisjami – ETS). Uczestnicy spotkania wymienili informacje na temat oczekiwań wobec II Strategicznego Przeglądu Energetycznego (SER II) i całego pakietu ws. bezpieczeństwa dostaw, który Komisja Europejska zamierzała opublikować w listopadzie 2008 r. Strona czeska przedstawiła wstępny plan prac Prezydencji w zakresie energetyki. Ponadto poruszono kwestię wsparcia dla restrukturyzacji sektora węglowego w świetle rozporządzenia PE i Rady w sprawie pomocy państwa dla sektora węglowego, które będzie obowiązywało do końca 2010 r. Ustalono, że kraje GW będą współpracowały na forum UE w kwestiach energetyki, w tym w zakresie III pakietu liberalizacyjnego, klimatyczno-energetycznego i polityki bezpieczeństwa energetycznego. Kolejne spotkanie grupy powinno się odbyć w 2009 r. w Czechach.

13 października 2008 - Spotkanie eksperckie dot. polityki wobec małych i średnich przedsiębiorstw. Celem tego spotkania była wymiana doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie prowadzenia polityki przedsiębiorczości i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Poruszono zagadnienia dotyczące: polityki rozwoju przedsiębiorczości oraz polityki wobec małych i średnich przedsiębiorstw w poszczególnych państwach GW, sposobu finansowania wysoko-innowacyjnych MSP oraz nowych instrumentów wsparcia MSP. Spotkanie ww. grupy pozwoliło na zebranie informacji nt. kluczowych kwestii dotyczących polityki przedsiębiorczości, szczególnie w odniesieniu do prac nad konkluzjami *Small Business Act for Europe*, prowadzonych na forum Unii Europejskiej w ramach Grupy Roboczej ds. Konkurencyjności i Wzrostu.

Obydwa spotkania przyczyniły się do nawiązania i zacieśnienia roboczych kontaktów z przedstawicielami resortów, odpowiedzialnych za kwestie rozwoju gospodarki i polityki energetycznej, zebrania kluczowych informacji z tego zakresu, a także stanowiły doskonałą platformę do wymiany stanowisk poszczególnych państw w zakresie polityki energetycznej i MSP.

Rozwój regionalny

Odpowiedzialne: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Podczas polskiej Prezydencji w GW, w problematyce rozwoju regionalnego tematami wiodącymi były: programowanie strategiczne, polityka spójności, polityka regionalna oraz synchronizacja działań państw wyszehradzkich w obrębie Unii Europejskiej.

Zorganizowane spotkania, na szczeblu ministerialnym oraz eksperckim, były okazją do wymiany doświadczeń na temat formułowania i realizacji krajowych długoterminowych strategii rozwoju społeczno-gospodarczego oraz funkcjonowania w tych państwach systemów programowania strategicznego. Z polskiej inicjatywy państwa GW rozpoczęły bliższą współpracę z Bułgarią i Rumunią, dlatego wiele spotkań podczas polskiej prezydencji odbywało się w formule V4+2.

Koniec okresu rozliczeniowego 2004-2006 był okazją do zorganizowania konsultacji w zakresie zamykania programów uprzedniej perspektywy finansowej. W gronie ekspertów omówione zostały dotychczasowe doświadczenia z wdrażania programów w latach 2004-2006 oraz naświetlono problemy, na które napotykają państwa członkowskie w perspektywie finansowej obejmującej lata 2007-2013.

Podczas przewodnictwa w GW, Polska poruszyła szereg istotnych kwestii dotyczących przyszłości polityki spójności, polityk sektorowych UE oraz ich wzajemnych relacji, także w kontekście konsultacji publicznych Zielonej Księgi ws. spójności terytorialnej. Razem z partnerami z Grupy dyskutowano na temat potencjalnych rozwiązań służących zwiększeniu efektywności instrumentów realizacji polityki spójności oraz podniesieniu jej skuteczności w osiąganiu celów wspólnotowych. Podczas polskiego przewodnictwa w Grupie, państwa członkowskie wypracowały i przekazały Komisji Europejskiej wspólny list z propozycjami zmian w systemie realizacji polityki spójności. Wzmocnienie siły oddziaływania państw wyszehradzkich w procesach decyzyjnych instytucji europejskich było jednym z głównych celów polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego skoncentrowało się na kwestiach dotyczących programowania i przyszłości Polityki Spójności, a także na praktycznych aspektach dotyczących wdrażania programów operacyjnych w okresie programowania 2004-2006 oraz 2007-2013. Omówiono Program Przyszłości Europejskich Regionów w perspektywie do roku 2020 i 2050 oraz sposób uwzględniania wymiaru przestrzennego w ramach polityki regionalnej. Za szczególnie istotne uznano także następujące zagadnienia: uwarunkowania wdrażania programów regionalnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2007-2013 w zakresie transportu, ochrony środowiska, obszarów wiejskich, rewitalizacji i mieszkalnictwa; kwestie decentralizacji, a także dostosowanie statystyki publicznej do potrzeb monitorowania rozwoju regionalnego.

21-22 lipca 2008, Leszno k. Warszawy - Spotkanie uzgodnieniowo-konsultacyjne ekspertów państw GW. Przejęcie przewodnictwa w GW od strony czeskiej wymagało wypracowania szczegółowej tematyki oraz określenia formuły przyszłych spotkań organizowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Służyć temu miało spotkanie uzgodnieniowo-konsultacyjne ekspertów. Stronie polskiej zależało na włączeniu do rozmów przedstawicieli Bułgarii i Rumunii i organizowaniu spotkań w układzie V4+2.

17-19 września 2008, Książ - Spotkanie eksperckie nt. przyszłości polityki spójności po 2013 r. oraz spójności terytorialnej w państwach GW. Podczas spotkania skupiono się na przyszłym kształcie systemu realizacji polityki spójności oraz zastanawiano się nad wartością dodaną, którą może wnieść wymiar terytorialny spójności wprowadzany przez Traktat Lizboński. W opinii państw GW polityka spójności skutecznie realizuje traktatowy cel wspomagania konwergencji między regionami UE poprzez inwestycje nakierowane na podnoszenie konkurencyjności i promocję zrównoważonego rozwoju. Uczestnicy spotkania podkreślili, że dążąc do udoskonalenia systemu wdrażania i ewaluacji tej polityki, należy położyć większy nacisk na badanie jej skuteczności oraz powierzyć więcej kompetencji państwom członkowskim. Państwa GW uznały także, że obecna debata wspólnotowa wokół spójności terytorialnej powinna ukierunkować inwestycje polityki spójności na rozwijanie specyficznego potencjału wszystkich regionów UE.

13 – 14 października 2008, Kraków - Spotkanie Ministrów Rozwoju Regionalnego państw GW oraz Bułgarii i Rumunii. Ministrowie wymienili doświadczenia dotyczące implementacji funduszy unijnych w okresie 2004 – 2006 oraz dyskutowali na temat rekomendacji związanych z wydatkowaniem środków w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013. Uczestnicy zgodzili się, że skuteczność polityki spójności nie powinna być oceniana jedynie na podstawie wskaźników makroekonomicznych, ponieważ nie są one w stanie ująć wszystkich jej pozytywnych efektów w sferze gospodarczej i społecznej – dopiero ich całokształt sprawia, że polityka ta nie jest tylko mechanizmem wyrównawczym, ale jest europejskim dobrem publicznym. Ministrowie zadeklarowali współpracę w dążeniu do usprawnienia procedur oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych beneficjentów i instytucji zaangażowanych we wdrażanie tej polityki, a także podkreślili potrzebę rozwijania sieci wymiany dobrych praktyk pomiędzy państwami członkowskimi UE. Podążając za zasadami partnerstwa, proporcjonalności, subsydiarności oraz kompetencji dzielonej, Ministrowie uznali, że możliwe jest takie dostosowanie systemu realizacji polityki spójności, które przyniesie korzyści wszystkim państwom członkowskim, bez względu na wielkość alokacji. Efektem spotkania w Krakowie było wypracowanie i przekazanie Komisji Europejskiej wspólnego listu z propozycjami zmian w systemie realizacji polityki spójności. W dokumencie tym państwa GW opowiedziały się m.in. za:

- powołaniem forum na poziomie politycznym dla dyskusji nad kwestiami o znaczeniu strategicznym;
- ponownym rozpatrzeniem podziału kompetencji między poziomem krajowym a unijnym, w efekcie którego państwa członkowskie byłyby odpowiedzialne za prawidłowość poszczególnych operacji, a Komisja Europejska pełniłaby nadzór nad przestrzeganiem ogólnych zasad zarządzania i kontroli;
- podniesieniem jakości i klarowności ram prawnych systemu;
- upowszechnieniem metod ryczałtowych w deklaracji wydatków;
- unifikacją lub harmonizacją przepisów dotyczących wszystkich funduszy strukturalnych w celu umożliwienia zintegrowanego planowania inwestycji w przyszłej perspektywie.

List skierowany do Komisji Europejskiej był także efektem współpracy państw wyszehradzkich z innymi państwami członkowskimi UE, dzięki której Komisja Europejska podjęła konkretne kroki w celu usprawnienia systemu realizacji polityki spójności: zaproponowała zmiany regulacyjne oraz powołała specjalną grupę refleksji nad systemem polityki spójności złożoną z ekspertów państw członkowskich.

19 lutego 2009, Warszawa - Spotkanie eksperckie, Zielona Księga ws. spójności terytorialnej. Przedstawiciele krajów GW oraz Bułgarii i Rumunii spotkali się w Warszawie, aby omówić swoje stanowiska dotyczące *Zielonej Księgi w sprawie spójności terytorialnej*, przyjętej przez Komisję Europejską 6 października 2008 r.. Jej publikacja rozpoczyna debatę nad spójnością terytorialną, której rezultatem powinno być podjęcie konkretnych decyzji i działań legislacyjnych. Uczestnicy spotkania byli zgodni, że spójność terytorialna nie powinna być ograniczana do problematyki regionów o specyficznych uwarunkowaniach geograficznych. Wszystkie kraje uznały, że podstawą osiągnięcia tego celu jest wykorzystanie potencjału endogenicznego poszczególnych terytoriów. Uznając istnienie wpływu terytorialnego polityk UE większość krajów GW opowiedziała się za wprowadzeniem badania wpływu terytorialnego. Większość krajów GW z zadowoleniem przyjęła też fakt, że w *Zielonej Księdze* wskazano polityki UE mające silne oddziaływanie terytorialne, których właściwa koordynacja jest jednym z najważniejszych elementów dyskusji nad spójnością terytorialną i przyszłością polityki spójności.

20 lutego 2009, Warszawa - Spotkanie eksperckie Światowy Kryzys Ekonomiczny i Polityka Spójności. W związku z faktem, że obecny kryzys finansowy i ekonomiczny jest poważnym wyzwaniem dla państw GW oraz pozostałych państw członkowskich Unii, polska prezydencja zorganizowała spotkanie, podczas którego przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz 19 państw UE (w tym Austrii, Bułgarii, Cypru, Czech, Danii, Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Malty, Niemiec, Portugalii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii) wymienili poglądy nt. roli polityki spójności w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze. Dla nowych państw członkowskich, środki strukturalne mają znaczenie kluczowe dla stymulowania gospodarki na poziomie regionalnym i krajowym. Jednocześnie stwierdzono, że koncentracja na działaniach pro-wzrostowych (B+R), innowacje, wybrane inwestycje infrastrukturalne oraz aktywne instrumenty na rzecz zatrudnienia) nadadzą impuls gospodarce w czasie kryzysu i pozwolą z jednej strony na powrót na ścieżkę wzrostu, a z drugiej na osiągnięcie długofalowych celów polityki spójności. Państwa członkowskie wskazały na potrzebę kompleksowego usprawnienia mechanizmów realizacji polityki spójności, zarówno na poziomie wspólnotowym, jak i krajowym.

26-27 lutego 2009, Warszawa - Spotkanie eksperckie, Wdrażanie funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2007-2013. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele państw GW, Bułgarii, Rumunii, Słowenii, Litwy i Estonii i było ono poświęcone technicznemu aspektowi wdrażania funduszy UE. Poruszono w szczególności temat wykorzystania Europejskiego Funduszu Społecznego oraz realizacji programów i projektów infrastrukturalnych. Uczestnicy dyskusji zwrócili uwagę na fakt, że bariery rozwoju każdego kraju oraz wyzwania we wdrażaniu Polityki Spójności uwarunkowane są lokalną specyfiką. Podkreślili jednakże wspólny charakter wielu wyzwań, takich jak: zdecentralizowany, wielopoziomowy system zarządzania, stan przygotowania do realizacji kluczowych projektów (oraz jego konsekwencje dla wykorzystania przeznaczonych na projekty środków), przestrzeganie procedur zamówień publicznych. Spotkanie było również okazją do poruszenia takich kwestii jak: audyt zgodności, przekroczenie kosztów w projektach infrastrukturalnych oraz audyty służb kontrolnych Komisji Europejskiej. Na sesji dotyczącej Europejskiego Funduszu Społecznego uczestnicy omówili czynniki warunkujące sprawną realizację projektów z dziedziny zatrudnienia, polityki społecznej i edukacji, w oparciu o doświadczenia z perspektywy finansowej 2004-2006 oraz pierwszego okresu realizacji programów na lata 2007-2013.

7-8 maja 2009, Warszawa - II Forum Funduszy Europejskich. Podczas Panelu Wyszehradzkiego, przeprowadzonego w ramach II Forum Funduszy Europejskich

przedstawione zostały przez przedstawicieli z Polski, Czech, Węgier i Słowacji projekty i inicjatywy współfinansowane z funduszy UE w zakresie kapitału ludzkiego, kultury i turystyki. W panelu uczestniczyli przedstawiciele administracji publicznej państw GW (szczebel lokalnych i regionalnych władz samorządowych) oraz innych instytucji lub organizacji zaangażowanych w realizację ww. projektów. Uczestnicy panelu zgodnie stwierdzili, że prezentowane projekty przyczyniły się do przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, wzrostu zatrudnienia i zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami UE. Podczas II Forum Funduszy Europejskich przeprowadzono także panel dyskusyjny pt. „*Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa w krajach Grupy Wyszehradzkiej*”. W panelu brali udział przedstawiciele instytucji wdrażających programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) oraz beneficjenci tych programów. Omawiano doświadczenia we wdrażaniu programów EWT (2007–2013) oraz INTERREG III (2004–2006), a także rolę i miejsce tego typu programów w systemie funduszy europejskich oraz ich przyszłość w kolejnej perspektywie.

Przedstawiciele z Państw Grupy Wyszehradzkiej (nieobecne Węgry) oraz z Bułgarii i Rumunii, zaproszeni w ramach Panelu Wyszehradzkiego, uczestniczyli również w części wystawienniczej II Forum Funduszy, gdzie mieli możliwość zaprezentowania swoich regionów i instytucji.

1-2 lipca 2009, Sopot - Spotkanie Ministrów Rozwoju Regionalnego państw GW oraz Bułgarii i Rumunii - podsumowanie polskiej prezydencji w GW. Podsumowanie działań podejmowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach polskiego przewodnictwa nastąpi podczas tego spotkania ministrów rozwoju regionalnego.

Sprawy wewnętrzne i administracja

Odpowiedzialne: Ministerstwo Administracji i Spraw Wewnętrznych

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zorganizowało następujące spotkania podczas prezydencji Polski w GW:

6-8 października 2008 r., Szklarska Poręba - Spotkanie dot. rozwój systemu wymiany informacji VGS II (Visegrad Group System II). Eksperti z Polski, Czech, Słowacji i Węgier dokonali podsumowania dotychczasowej współpracy w ramach VGS II oraz przeglądu sytuacji w zakresie nielegalnej migracji w regionie po przystąpieniu państw GW do strefy Schengen. Zdecydowano, że od 01.11.2008r. wymianę informacji ściśle statystycznych zastąpią informacje analityczne oraz zapytania w tym zakresie. Decyzja ta wynikała z rozwoju innych europejskich systemów wymiany informacji statystycznych (np. CIREFI, FRAN, ICONet), pozwalających na korzystanie z podobnych danych statystycznych, które wymieniano w ramach VGS II. Eksperti uznali, że obecnie bardziej użyteczna będzie wymiana analiz i możliwość bieżącej konsultacji poprzez pocztę elektroniczną, faks i telefon.

27-28 listopada 2008 r., Warszawa - Spotkanie Wiceministrów i Sekretarzy Stanu koordynujących administrację publiczną. Uczestnicy spotkania potwierdzili, iż kontynuowanie prac związanych z reformą administracji publicznej jest nadal priorytetowym zadaniem w regionie i uznali, że dzięki współpracy pomiędzy naszymi krajami łatwiejszy jest dostęp do wymiany informacji i doświadczeń, a także istnieje możliwość wspólnego wyznaczania kierunków przyszłego rozwoju. Ministrowie wskazali na potrzebę kontynuowania współpracy w dziedzinie rozwijania społeczeństwa informacyjnego oraz

ogólnoeuropejskiego systemu e-government, który m.in. obejmowałby wszystkich mieszkańców państw GW. Potwierdzili również swoje zainteresowanie inicjatywą Rady Europy, dotyczącą wdrażania *Strategii na rzecz innowacji i dobrego zarządzania na szczeblu lokalnym*, która może mieć istotny wpływ na administrację publiczną. Partnerzy uznali, że współpraca w ramach GW jest bardzo przydatna i może być tym cenniejsza przy prezentowaniu wspólnych inicjatyw czy projektów na forum UE.

1 grudnia 2008 r., Zakopane - Spotkanie ekspertów ds. migracji. Spotkanie poświęcone było omówieniu sytuacji migracyjnej w regionie GW, nowych wyzwań wynikających ze zmieniających się uwarunkowań politycznych (m.in. rozszerzenie UE i strefy Schengen), rozwoju polityki imigracyjnej UE (GAM - globalne podejście do migracji w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim), funkcjonowanie obecnych i zawieranie kolejnych partnerstw na rzecz mobilności, problematyka VIS i SIS II) oraz priorytetów prezydencji Czech w Radzie UE w obszarze migracji. Spotkanie zakończyło przyjęcie *Concluding statement*:

- w opinii uczestników spotkania negatywne scenariusze towarzyszące rozszerzeniu strefy Schengen o państwa GW nie sprawdzą się;
- warto rozważyć możliwość organizacji odrębnego spotkania państw regionu poświęconego jedynie doświadczeniom z imigracją z państw azjatyckich (Indie, Chiny, Wietnam, Pakistan, Afganistan), którą cechuje szczególna dynamika w regionie GW – wszystkie państwa potwierdziły zjawisko zwiększania się udziału imigrantów spoza Europy, zwłaszcza z Azji (Wietnam, Chiny), co rodzi pilną potrzebę organizacji krajowych systemów integracji cudzoziemców;
- należy pozytywnie odpowiedzieć na czeską propozycję wspólnych projektów z wykorzystaniem środków unijnych - między innymi w opracowaniu wspólnych projektów jak np. kontynuacja projektu *Capacity Building in Ukraine*, realizowanego w ramach GDISC, wykorzystanie doświadczeń z tego projektu do opracowania podobnych dla państw Kaukazu Południowego, a w dalszej perspektywie również Białorusi;
- należy zwiększyć „widoczność” polskich służb migracyjnych w debatach i działaniach dotyczących implementacji GAM na kierunku wschodnim - wszystkie państwa regionu zaangażowane są w realizację *Globalnego podejścia do migracji w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim* i zauważają potrzebę większej koordynacji działań państw regionu oraz lobbowania na forach unijnych na rzecz większego zaangażowania UE w ochronę granicy wschodniej oraz polepszania relacji z państwami wschodniego sąsiedztwa

14-15 maja 2009 r. - Spotkanie w ramach Forum Salzburg poświęcone tematowi zabezpieczenia imprez masowych w kontekście przygotowań do Euro 2012. Z uwagi na fakt, iż GW skupia stosunkowo niewielką liczbę państw, a przedmiotowy temat interesuje przedstawicieli wielu krajów, pomysł organizacji spotkania tylko w ramach GW nie został wprowadzony w życie. Nie zmienia to faktu, że tematyka ta pojawia się często podczas spotkań w ramach innych grup, w których również uczestniczą wszystkie państwa GW.

7-11 września 2009 r., Legionowo CSP - Konferencja policyjnych negocjatorów i psychologów odbędzie się już po okresie polskiej prezydencji w GW z uwagi na racjonalizację wydatków. Jej uczestnikami będą eksperci zajmujący się przedmiotowymi zagadnieniami z całej Europy, w tym również przedstawiciele wszystkich państw członkowskich GW.

Spotkanie eksperckie dot. rozwoju systemu wymiany informacji VGS II planowane jest w Polsce w II połowie 2009 r. Będzie ono poświęcone ocenie funkcjonowania nowego systemu współpracy w wymianie informacji, a także dyskusji na zidentyfikowane wcześniej tematy.

Wymiar sprawiedliwości

Odpowiedzialne: Ministerstwo Sprawiedliwości

W odniesieniu do przebiegu przewodnictwa Polski w ramach GW, w zakresie właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości, należy zaznaczyć, iż program uległ modyfikacji w stosunku do Programu Przewodnictwa przedstawionego w kwietniu 2008 r. Wprowadzone zmiany wynikały, między innymi, z bieżących wydarzeń, agendy prac prowadzonych na forum UE, jak również postulatów zgłoszonych przez partnerów.

7-9 maja 2009 r., Wrocław - Spotkanie Ministrów Sprawiedliwości krajów Grupy Wyszehradzkiej. Przedmiotem rozmów były m. in. kwestie związane z gwarancjami procesowymi osób uczestniczących w postępowaniu karnym, ze szczególnym uwzględnieniem specjalnego statusu osoby pokrzywdzonej. Przeprowadzono też dyskusję nad traktowaniem sprawców i ofiar przestępstw o charakterze seksualnym, ze szczególnym naciskiem na priorytetowe dla Ministra Sprawiedliwości zagadnienia, zapobiegania i zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci. Wymienione zostały również opinie na temat negocjowanego obecnie na forum UE rozporządzenia dotyczącego utworzenia Europejskiej Spółki Prywatnej. Instrument ten wprowadza realne ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej przez małych i średnich przedsiębiorców, co jest szczególnie istotne w dobie trwającego kryzysu finansowego.

Spotkanie zostało uwieńczone podpisaniem memorandum dotyczącego wymiany informacji i doświadczeń, wynikających z zastosowania technik informatycznych w wymiarze sprawiedliwości. Dokument ten jest szczególnie istotny z uwagi na prowadzone na forum UE działania nad inicjatywą *e-justice*.

Memorandum umożliwi realizację szczegółowych projektów w zakresie informatyzacji wymiaru sprawiedliwości, stwarzając jednocześnie Ministerstwom Sprawiedliwości państw Grupy Wyszehradzkiej możliwość zacieśnienia współpracy regionalnej.

Ministrowie zobowiązali się w nim m.in. do wymiany doświadczeń, która będzie realizowana poprzez:

- wzajemne informowanie o planowanych, realizowanych i wdrożonych rozwiązaniach informatycznych wraz z mającymi zastosowanie przepisami prawa dotyczącymi tych działań;
- powołanie pełnomocników umocowanych do udzielania i pozyskiwania informacji wymienianych w ramach realizacji celów Memorandum;
- wzajemną wymianę ekspertów;
- organizowanie spotkań roboczych, w szczególności za pośrednictwem wideokonferencji;
- powołanie wspólnych zespołów roboczych, których zadaniem będzie analiza rozwiązań prawnych i organizacyjnych w ramach systemów prawnych każdego

z ministerstw, formułowanie zaleceń i wzorów tych rozwiązań, które optymalizują korzyści wynikające z nowych rozwiązań informatycznych i nie wpływają na suwerenne kierunki legislacji żadnego z ministerstw;

- wzajemne udostępnianie rozwiązań i projektów informatycznych, a także użyczenie lub przekazanie sprzętu informatycznego i oprogramowania.

Warto nadmienić, iż współpraca pomiędzy Ministerstwami Sprawiedliwości państw GW jest pogłębiona, szczególnie w zakresie wypracowywania wspólnych stanowisk, w stosunku do działań podejmowanych na szczeblu unijnym.

Transport i logistyka

Odpowiedzialne: Ministerstwo Infrastruktury

2 września 2008 r., La Rochelle - Nieformalne spotkanie ministrów infrastruktury państw Grupy Wyszehradzkiej (przy okazji nieformalnego spotkania Ministrów Transportu krajów Unii Europejskiej).

9 października 2008 r., Luksemburg - Nieformalne spotkanie ministrów infrastruktury państw GW (przy okazji posiedzenia Rady UE ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii).

Celem powyższych spotkań była wymiana poglądów na tematy znajdujące się w agendzie spotkań UE, ustalenie priorytetów dalszej współpracy, a także omówienie kwestii organizacyjnych związanych z działaniem GW w obszarze transportu.

Rządowy kryzys w Czechach spowodował, że planowane na kwiecień 2009 r. spotkanie Ministrów Transportu krajów GW zostało przeniesione na czerwiec br. Planowana tematyka spotkania to:

- dyskusja na temat możliwości przyspieszenia procedury refundacyjnej z Komisji Europejskiej w przypadku dużych projektów infrastrukturalnych;
- rozmowy o ew. wspólnych działaniach podczas procesu rewizji sieci TEN-T;
- formy współpracy pomiędzy krajami Grupy Wyszehradzkiej na forum UE.

12 września 2008 r., Warszawa - Spotkanie koordynacyjne na szczeblu dyrektorów departamentów odpowiadających za współpracę międzynarodową w Ministerstwach odpowiedzialnych za transport w krajach GW. Uzgodniono powstanie sieci punktów kontaktowych w celu usprawnienia wymiany informacji oraz prowadzenia uzgodnień w sprawach bieżących. W trakcie spotkania omówiono także priorytety współpracy.

29 października 2008 r., Bratysława - Posiedzenie grupy roboczej ds. opłat za korzystanie z infrastruktury drogowej. W trakcie posiedzenia grupy strony przedstawiły informacje o najważniejszych wydarzeniach i problemach w swoich krajach, dotyczących problematyki prac grupy. Omówiono także kwestię proponowanych zmian do tak zwanej dyrektywy eurowinietowej (1999/62/WE). Na późniejszym etapie, podczas prac na forum Rady UE i jej organów roboczych nie udało się jednak przedstawić jednolitego stanowiska GW w tej sprawie.

7 listopada 2008 r., Warszawa - Konferencja nt. europejskiego programu wspierania transportu intermodalnego Marco Polo, w której uczestniczyli przedstawiciele operatorów transportowych zainteresowanych udziałem w programie oraz przedstawiciel Komisji Europejskiej. Strona polska zaprosiła do uczestnictwa w konferencji również partnerów

z GW. Wnioski płynące z obrad konferencji pozwoliły na wypracowanie wspólnego stanowiska na temat zmian w zasadach korzystania z programu, które umożliwiłyby skorzystanie z pomocy w jego ramach przez większą ilość podmiotów z tych krajów. W rezultacie, w trakcie prac w Radzie UE oraz jej grupach roboczych uzyskano znaczące zmiany w projekcie rozporządzenia dotyczącego drugiej edycji programu Marco Polo, które są korzystne dla przedsiębiorstw z krajów regionu.

W czerwcu 2009 roku odbędzie się w Polsce posiedzenie grupy roboczej ds. transportu kolejowego.

Ochrona Środowiska

Odpowiedzialne: Ministerstwo Ochrony Środowiska

18-19 września 2008 r., Budapeszt - XV Spotkanie Ministrów państw Grupy Wyszehradzkiej. Program spotkania obejmował dyskusję nt. instrumentów prawnych na poziomie wspólnotowym na rzecz obniżenia poziomów emisji CO₂ pochodzących z samochodów, nielegalnego przemieszczania odpadów pomiędzy państwami regionu. Ministrowie zajęli się również kwestią zastosowania "podatków ekologicznych". Ponadto zgłoszona została pod obrady przez stronę polską następująca problematyka:

1. Stan przygotowań merytorycznych do 14. sesji Konferencji Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z 4. sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (COP14/COP-MOP4).
2. Pakiet klimatyczno-energetyczny.
3. Organizmy modyfikowane genetycznie (GMO) oraz związane z nimi procedury w krajach Unii Europejskiej.
4. Projekt nowej dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (IPPC).

W czasie spotkania zostało wypracowane wspólne stanowisko. Ministrowie, zdając sobie sprawę, iż zmiany klimatyczne i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych należą do najważniejszych wyzwań ochrony środowiska, wyrazili przekonanie, że należy wspierać starania na poziomie UE na rzecz stworzenia sposobu regulacji mającego sprostać tym wyzwaniom w szczególności poprzez zmniejszenie emisji CO₂ z pojazdów spalinowych.

Ministrowie potwierdzili konieczność dalszego skupienia uwagi na zapobieganiu nielegalnemu handlowi odpadami i egzekwowaniu unijnego prawa w zakresie przewozu odpadów, a także postanowili wzmocnić współpracę organów krajowych odpowiedzialnych za kontrolę transgranicznego przewozu odpadów w ramach krajów GW.

Uczestnicy wymienili poglądy na temat znaczenia systemów podatkowych oraz różnych mechanizmów finansowych dla środowiska. Uzgodniono, że takie podejście ma kluczowe znaczenie dla przejścia na korzystanie ze zrównoważonych schematów produkcji i konsumpcji.

Ministrowie przyjęli prezentację czeskiego ministra na temat przygotowań do zbliżającego się przewodnictwa Czech w UE i jego priorytetów, oraz uzgodnili, że w miarę potrzeby są gotowi pomóc w realizacji celów programu prezydencji Czech. Przyjęli prezentację polskiego ministra na temat przygotowań do 14. sesji konferencji stron Konwencji Ramowej ONZ w sprawie zwalczania zmian klimatycznych oraz do 4. sesji spotkania stron Protokołu z Kioto. Ministrowie podkreślili, iż wydarzenie to powinno być

istotnym krokiem w kierunku konferencji w Kopenhadze w 2009 r. oraz przyszłego ogólnosiwiatowego porozumienia w sprawie działań po roku 2012.

Ministrowie uznali, że pakiet energetyczno-klimatyczny ma ogromne znaczenie dla wszystkich państw członkowskich, a prace nad nim powinny zostać zakończone nie później niż w marcu 2009 r. Kraje GW poparły inicjatywę strony polskiej dotyczącą znaczenia aukcjoningu i przenoszenia emisyjnej produkcji poza Unię (tzw. *carbon leakage*).

W kwestii GMO uczestnicy konferencji zgodzili się, że niezbędne jest przeprowadzenie pogłębionej dyskusji na ten temat - tak jak proponuje to w ramach swojej prezydencji Francja. Potrzebne są rzetelne badania nad ryzykiem wprowadzenia GMO do środowiska i upewnienie się, że stosowanie roślin modyfikowanych genetycznie w żywności i w paszach, nie niesie za sobą zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Spotkanie Ministrów Środowiska kończące roczny okres prezydencji w GW, na prośbę strony czeskiej sprawującej obecnie przewodnictwo w UE, zostało przeniesione na lipiec br. Agenda spotkania będzie obejmowała takie kwestie jak:

1. Doświadczenia z termicznym przekształcaniem odpadów komunalnych – zakwalifikowanie energii jako Odnawialne Źródło Energii.
2. Miejsce ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000 w dyskusji o przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.
3. Projekt nowej dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (IPPC). Wymiana informacji na temat kluczowych kwestii związanych z dyrektywą oraz poznanie stanowisk poszczególnych państw odnośnie do:
 - terminów wejścia w życie dyrektywy dla istniejących dużych źródeł spalania (LCP) oraz ewentualnych derogacji dla instalacji, których zakończenie eksploatacji jest planowane na lata 2016-2025,
 - nadania dokumentom referencyjnym BREF rangi dokumentów prawnie wiążących, co wiąże się z ograniczeniem zasady elastyczności, która występuje w obecnie obowiązującej dyrektywie IPPC.
4. Wyzwania wynikające z projektu dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza w Europie (dyrektywa CAFE).
5. Kontynuowanie wątku dotyczącego nielegalnego przemieszczania odpadów pomiędzy Państwami Członkowskimi omawianego podczas XV spotkania w Budapeszcie w 2008 r.
6. Projekt nowej dyrektywy w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, która ma zastąpić dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/96/WE z dnia 27 stycznia 2003r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
7. Omówienie kwestii możliwości zbierania zużytego sprzętu w ilości odpowiadającej 65% masy sprzętu wprowadzanego na rynek.
8. Omówienie przygotowań merytorycznych do 15-ej sesji Konferencji Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z 4 sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (COP14/COP-MOP4).
9. Dyskusję nt. procesu Międzynarodowego Zarządzania Środowiskiem.
10. Prezentację doświadczeń Prezydencji Czeskiej w UE.

Zdrowie

Odpowiedzialne: Ministerstwo Zdrowia

W okresie polskiego przewodnictwa w GW przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia wzięli udział w następujących spotkaniach:

21 października 2008 r., Brno - Spotkanie Ministrów Zdrowia Grupy Wyszehradzkiej. W trakcie spotkania omówiono kwestie reformy systemów ochrony zdrowia w regionie oraz priorytetów Prezydencji Czeskiej w UE. Organizacja w/w spotkania planowana była pierwotnie, w ramach czeskiego przewodnictwa w GW, na czerwiec 2008 r.

27-28 listopada 2008 r., Warszawa - Konferencja państw Grupy Wyszehradzkiej nt. kontroli reklamy produktów leczniczych. W konferencji wzięli udział eksperci GW oraz Holandii i Norwegii.

3 grudnia 2008 r., Praga - Warsztaty dot. stabilności finansowej oraz opieki długoterminowej, organizowane przez Ministerstwo Zdrowia Republiki Czeskiej. W warsztatach wzięli udział eksperci m.in. z WHO, OECD, międzynarodowych organizacji pozarządowych.

Ponadto, w trakcie trwania polskiej prezydencji, planowane są następujące wydarzenia w obszarze zdrowia:

3-5 czerwca br., Węgry - Spotkanie ekspertów Grupy Wyszehradzkiej poświęcone problemom zdrowia publicznego. Planowany jest udział Głównego Inspektora Sanitarnego.

25 czerwca br., Warszawie - Spotkanie spotkania przedstawicieli Ministerstw Zdrowia państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Gruzji i Ukrainy. Będzie ono poświęcone zagadnieniom związanym z efektywnymi metodami profilaktyki HIV/AIDS oraz ewentualną współpracą GW w tym zakresie.

Kultura

Odpowiedzialne: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Działania Ministerstw Kultury państw GW koncentrowały się na następujących projektach:

1. Antologia Wyszehradzka - Kontynuowana była realizacja antologii wyszehradzkiej. Teksty prezentujące młodych pisarzy z krajów wyszehradzkich zostały przetłumaczone na j. arabski i wydane przez egipskie wydawnictwo Sphinx (grudzień 2008 r.). W styczniu 2009 r. miała miejsce prezentacja tej publikacji na targach książki w Kairze oraz w Bibliotece Aleksandryjskiej.

Najprawdopodobniej antologia ta zostanie przetłumaczona również na hiszpański, a także wydana w formie audio-booku. Aktualnie jej angielski przekład jest dostępny na stronie internetowej.

2. Kolokwium ekspertów ds. bibliotek i informacji naukowej nt. digitalizacji

W dn. 6-8 lipca 2008 zostało ono zorganizowane przez Morawską Bibliotekę w Brnie („Digitalizacja – metoda służąca ochronie i udostępnianiu dokumentów”). Celem kolokwium była wymiana doświadczeń w zakresie digitalizacji, traktowanej zarówno jako metoda ochrony dokumentów jak i sposób zwiększania do nich dostępu. Kolejna jego edycja zostanie zorganizowana przez Bibliotekę Narodową w Warszawie w 2010r. (*Colloquim of Library-Information Employees from the Visegrad Group*).

Planowane jest także zorganizowanie dwudniowych warsztatów dla grupy 30-40 specjalistów z bibliotek narodowych państw Grupy Wyszehradzkiej. Rozważane jest również rozszerzenie listy uczestników w ramach formatu V4+. Warsztaty będą obejmowały różnorodną tematykę, związaną z digitalizacją oraz udostępnianiem zasobów cyfrowych. Uczestnicy spotkania zostaną poproszeni o przygotowanie krótkich prezentacji dotyczących poszczególnych zagadnień, które staną się podstawą dyskusji. Elementem warsztatów będzie również prezentacja pracy Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona.

3. Grupa robocza ds. dziedzictwa kulturowego w państwach V4.

W czasie polskiego przewodnictwa kontynuowana była realizacja inicjatywy strony polskiej z 2006 r. (Kraków) mającej na celu powołania panelu ekspertów, którzy zanalizowaliby szanse i zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego, pojawiające się wskutek zachodzących zmian społeczno-ekonomicznych w regionie.

25-26 września 2008 r., Kraków - Drugie spotkanie grupy roboczej ds. dziedzictwa kulturowego w państwach GW. Jako jego cel wskazano ponowne odniesienie się do wspólnych problemów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego miast historycznych oraz miejsc wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, a także określenie działań związanych z przygotowaniem programu edukacyjnego w 2009 r. oraz konferencji naukowej w 2010 r.

4. Warsztaty dla młodych profesjonalistów z zakresu ochrony dziedzictwa.

9-19 lipca 2009 r. - Pierwsza edycja wyszehradzkiej letniej szkoły dla młodych specjalistów z zakresu ochrony dziedzictwa narodowego. Praca szkoły jest ukierunkowana na podejmowanie tematów związanych z przestrzenią kulturalną Europy Środkowej. Poza słuchaczami z krajów wyszehradzkich mogą brać w niej udział również zainteresowani z krajów trzecich.

Szkoła jest realizacją polskiego projektu zgłoszonego w czasie spotkania ministrów kultury krajów wyszehradzkich w Ołomuńcu. W cyklu corocznych edycji będzie ją prowadziło Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie.

5. Konferencja nt. zarządzania i konserwacji obiektów wpisanych na Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO - Na spotkaniu w Ołomuńcu, w czerwcu 2008 r., strona polska przedstawiła także propozycję przygotowania w 2010 r. międzynarodowej konferencji poświęconej problematyce ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu miejskiego miast historycznych w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Do organizacji tego przedsięwzięcia wyznaczone zostało Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie. Celem konferencji jest wymiana doświadczeń oraz zacieśnienie współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa. Konferencja umożliwi ustalenie wspólnej strategii oraz wytyczenie kryteriów tworzenia legislacji związanej z ochroną zgodną ze standardami UNESCO. Określenie szczegółowej problematyki tej konferencji będzie tematem kolejnych spotkań panelu ekspertów ds. dziedzictwa kulturowego w państwach V4.

28-29 maja 2009 r., Warszawa - 19. Spotkanie Ministrów Kultury Państw Grupy Wyszehradzkiej. Podczas tego spotkania dokonana została ewaluacja projektów kontynuowanych: Antologii Wyszehradzkiej, Biblioteki Wyszehradzkiej, Kolokwium ekspertów ds. bibliotek i informacji naukowej nt. digitalizacji oraz działań grupy roboczej ds. dziedzictwa kulturowego w państwach V4. MKiDN przedstawiło również nową inicjatywę - opracowany przez Instytut Adama Mickiewicza projekt badawczy skupiony na teatrze politycznym państw wyszehradzkich. Jego realizację planuje się wspólnie z instytucjami teatralnymi i ośrodkami naukowymi poszczególnych państw. Pierwszym etapem byłaby konferencja dotycząca fenomenu teatru politycznego przed i po 1989 roku, kolejnym konferencja badająca teksty dramatyczne krajów wyszehradzkich po 1989 roku. Efektem końcowym projektu byłaby publikacja na temat teatru i dramatu po 1989 roku w krajach V4. Ponadto, w trakcie spotkania ministrowie dyskutowali także o problemach Kultury w krajach Grupy Wyszehradzkiej w dobie kryzysu ekonomicznego. Przy okazji spotkania György'owi Spiró wręczono Kulturalną Nagrodę Wyszehradzką za rok 2008.

Sport i Turystyka

Odpowiedzialne: Ministerstwo Sportu i Turystyki

1. Sport

Zgodnie z programem Przewodnictwa, w zakresie sportu współpraca opierała się na wymianie doświadczeń ekspertów. Kontynuowano zapoczątkowaną w czerwcu 2008 r. przez Republikę Węgierską serię spotkań specjalistów na temat poszczególnych zagadnień związanych ze sportem państw GW, opartych na założeniu, że cechuje je zbliżona sytuacja społeczno-gospodarcza, a także ze względu na równie krótki okres członkostwa zainteresowanych państw w UE. Współpraca w obszarze kultury fizycznej i sportu tych państw skupia się na takich zagadnieniach, jak: wymiana informacji i ujednoczanie stanowisk w ramach struktur międzynarodowych (Rada Europy, UE, UNESCO, WADA), a także wymiana informacji i tzw. „dobrych praktyk” w różnych obszarach, związanych ze sportem i kulturą fizyczną (np. finansowanie sportu, sport i zdrowie, zarządzanie infrastrukturą sportową).

1-2 września 2008 r., Polska - Konferencja Regionalna dla przedstawicieli administracji sportowej państw Grupy Wyszehradzkiej oraz dla gości zaproszonych z innych państw Europy Środkowej (Węgry, Polska, Czechy, Słowacja, Rumunia, Bułgaria, Słowenia, Serbia, Chorwacja i Ukraina). Głównym tematem spotkania była "Społeczna rola sportu - znaczenie klubów sportowych". W pierwszej części spotkania przedstawiciele wszystkich uczestniczących państw zaprezentowali krajowe systemy klubów sportowych z uwzględnieniem ram prawnych ich funkcjonowania, systemem finansowania, strukturą, rolą społeczną klubów oraz pracą wolontariuszy. Drugą część spotkania poświęcono sprawom bieżącym z obszaru współpracy regionalnej. Omówiono kwestie dotyczące sportu w Unii Europejskiej, Radzie Europy oraz możliwości dalszej współpracy w dziedzinie sportu na poziomie regionalnym.

19-20.03.2009 r., Budapeszt - Spotkanie eksperckie nt. infrastruktury sportowej, jak również programu przygotowań do Igrzysk Olimpijskich w Londynie. W przyszłości współpraca w zakresie sportu będzie opierała się na regularnych spotkaniach na szczeblu eksperckim poświęconych poszczególnym zagadnieniom oraz umożliwiających podejmowanie wspólnych działań.

Osobnym obszarem współpracy sportowej państw V4 jest system zawodów dla uzdolnionej sportowo młodzieży pod nazwą „Nadzieje Olimpijskie”, który powstał na skutek podpisania w 1994 roku w Zakopanem porozumienia o współpracy pomiędzy 4 państwami GW. Celem powstania systemu zawodów „Nadzieje Olimpijskie” było umożliwienie młodym zawodnikom startów zagranicznych, dających nowe doświadczenia i obycie w rywalizacji międzynarodowej. Ważnym aspektem uczestnictwa w zawodach jest brak wysokich kosztów transportu do odległych państw oraz zainicjowanie integracji młodzieży z sąsiadujących krajów. Zgodnie z porozumieniem terminarz i przebieg zawodów nadzoruje Komitet Sterujący, który zbiera się każdego roku w jednym z państw regionu, by wspólnie omówić sprawozdania z turniejów rozegranych w danym roku oraz zatwierdzić harmonogram imprez na rok następny. Członkami Komitetu są sygnatariusze porozumienia. Polska reprezentowana jest przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, które w porozumieniu z Polskimi Związkami Sportowym przygotowuje sprawozdanie z zawodów oraz ustala propozycje organizacji zawodów w następnym roku. W 2009 r. organizatorem 16 Komitetu Sterującego Nadziei Olimpijskich są Węgrzy, a w 2010 r. Polska będzie Koordynatorem Turniejów Nadziei Olimpijskich.

Ponadto w ramach działalności sportowej, w 2009 r. zaplanowanych zostało 34 turniejów (25 w dyscyplinach oficjalnych i 10 w dyscyplinach pokazowych). Polska jest organizatorem następujących imprez:

Sporty oficjalne	Miejsce	Data
Baseball	Żory, Rybnik	16-21.06
Biatlon	Wisła	31.01-01.02
Kajakarstwo - slalom	Kraków	5-6.09
Trampolina	Śrem	6-7.03
Curling	Warszawa	25-29.08
Softball	Miejska Górka	4-5.07

2. Turystyka

Współpraca w zakresie turystyki w trakcie trwania polskiej prezydencji w GW w 2008 r. obejmowała następujące zadania :

- dokonano aktualizacji wspólnej strony internetowej „Europejski Kwartet – jedna Melodia” www.european-quartet.com,
- kontynuowano program edukacyjny dla amerykańskiej branży polegający na wspólnej prezentacji informacji o krajach GW i promocji produktu turystycznego,
- przeprowadzono tzw. „Road show” w USA (na zachodnim wybrzeżu),
- udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB Asia w Singapurze,
- warsztaty branżowe w Rosji (Krasnojarsk, Rostów nad Donem),
- wzięto udział w targach CITM w Szanghaju (wspólne stoisko targowe),
- podróż studyjną dla dziennikarzy zajmujących się tematyką turystyczną z Rosji,
- wzięto udział w targach JATA w Tokio (wrzesień 2008, wspólne stoisko targowe),
- dokonano dodruku mapy promującej region wszechradzkiego.

Polska Organizacja Turystyczna była organizatorem dwóch spotkań roboczych dla przedstawicieli Narodowych Organizacji Turystycznych; latem w Starych Jabłonkach oraz w Warszawie w styczniu 2009 r.

5-6 marca 2009 r., Kraków - Spotkanie Wysokiego Szczebla (High Level Meeting POT + MSiT). Spotkanie zostało poprzedzone roboczym spotkaniem przedstawicieli Narodowych Organizacji Turystycznych, w celu opracowania wspólnego planu marketingowego działań promocyjnych na rynkach trzecich w 2009 r. Mając na uwadze fakt, że turystyka odgrywa znaczącą rolę w gospodarkach tych krajów podczas spotkania przedstawiciele państw należących do GW uzgodnili wspólne stanowisko i postanowili, że:

1. spotkania przedstawicieli państw regionu powinny odbywać się regularnie w celu wzmocnienia wzajemnych stosunków, a także w celu bieżącej wymiany informacji i doświadczeń odnośnie działań o charakterze antykrzysowym oraz konkretnych rozwiązań;
2. istnieje konieczność kontynuowania zsynchronizowanych działań mających na celu wzrost liczby turystów przyjeżdżających do państw GW, w szczególności z rynków trzecich, poprzez wypracowanie wspólnego planu marketingowego oraz organizowanie wspólnych działań marketingowych na tych rynkach;
3. należy położyć większy akcent na wspólne działania marketingowe i promocyjne w szczególności na terenie: Federacji Rosyjskiej, Chińskiej Republiki Ludowej, Stanów Zjednoczonych i Japonii. Uznano także za celowe zbadanie możliwości podjęcia takich samych działań w odniesieniu do nowych rynków azjatyckich i Ameryki Południowej;
4. wskazane jest kontynuowanie prac mających na celu udoskonalenie wspólnej strony internetowej pod adresem: www.european-quartet.com z uwzględnieniem czterech wersji językowych: angielskiej, japońskiej, chińskiej i rosyjskiej.

Spotkanie zakończyło się podpisaniem Protokołu regulującego kwestie wspólnej w ramach Grupy Wyszehradzkiej promocji w zakresie turystyki przyjazdowej z krajów trzecich w 2009 roku.

Edukacja

Odpowiedzialne: Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki

W zakresie szkolnictwa wyższego współpraca z państwami Grupy Wyszehradzkiej realizowana była głównie poprzez Wyszehradzki Program Stypendialny Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Cieszy się coraz większym zainteresowaniem, zarówno wśród studentów polskich jak też obywateli państw sąsiadujących z państwami V4. W roku akademickim 2009/10 w ramach Wyszehradzkiego Programu Stypendialnego przyznano:

- stypendia *Intra-Visegrad* – 16 obywatelom polskim do państw V4, w tym: 11 osobom do Czech, 1 osobie na Słowację, 4 osobom na Węgry;
- stypendia *Out-going* – 5 obywatelom polskim;
- stypendia *In-coming* – 14 osobom, w tym: 6 obywatelom Rosji, 2 obywatelom Macedonii, 2 obywatelom Serbii, 2 obywatelom Gruzji i 1 obywatelowi Armenii;

- stypendia dla obywateli Ukrainy – 15 osobom na uczelnie w Polsce;
- stypendia dla obywateli Białorusi – 9 osobom na uczelnie w Polsce.

7 i 8 kwietnia 2009 r., Warszawa - Spotkanie Komitetu Selekcyjnego Wyszehradzkiego Programu Stypendialnego.

W 2008 roku po raz pierwszy został uruchomiony program – *Visegrad University Studies Grant*, którego głównym celem jest wspieranie rozwoju kursów lub programów studiów – szczególnie w ramach studiów społecznych lub humanistycznych, które związane są z krajami Grupy Wyszehradzkiej (Czechy, Polska, Słowacja i Węgry).

Współpraca akademii nauk krajów wyszehradzkich
Realizator Polska Akademia Nauk

W dn. 25-26 maja 2009 w Warszawie odbyło się posiedzenie Prezesów Akademii Nauk krajów wyszehradzkich, którzy wymienili poglądy na temat sytuacji nauki w okresie globalnego kryzysu ekonomicznego oraz roli jaką ona powinna spełniać przy jego pokonywaniu. Oceniono, że Akademie powinny kontynuować współpracę w przyszłości.

Polityka rolna
Odpowiedzialne Ministerstwo Rolnictwa Rozwoju Wsi

W obszarze rolnictwa przewodnictwo Polski w GW przypadło na okres trwającego przeglądu funkcjonowania Wspólnej Polityki Rolnej UE, który zakończył się ostatecznym kompromisem w dniu 20 listopada 2008 r. W końcowej fazie przeglądu, Prezydencja francuska zainicjowała również debatę na temat kształtu WPR po roku 2013. Kontynuowanie debaty nad przyszłością i uproszczeniem WPR znalazło również odzwierciedlenie w priorytetach Prezydencji czeskiej w pierwszym półroczu 2009 r.

Wymienione wyżej kwestie miały wpływ na określenie obszarów współpracy i tematyki rozmów polskiego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z Ministerstwami Rolnictwa państw regionu oraz Bułgarii i Rumunii. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami, zorganizowano dwa spotkania w Polsce na szczeblu ministerialnym w formacie V4+.

16 września 2008 r., Poznań – Spotkanie Ministrów Rolnictwa GW przy okazji Międzynarodowych Targów Wyrubów Spożywczych i Gastronomii POLAGRA. W czasie spotkania poruszono m.in. następujące kwestie:

- przegląd funkcjonowania Wspólnej Polityki Rolnej (health check WPR),
- przyszłość WPR po roku 2013,
- priorytety Prezydencji francuskiej,

- bieżące zagadnienia dotyczące rolnictwa.

Efektom rozmów było m.in. przyjęcie dwóch wspólnych deklaracji, prezentowanych następnie na forum UE:

- stanowisko nt. przeznaczenia niewykorzystanych wydatków budżetowych WPR na pokrycie różnic między państwami UE-15 a państwami UE-12 jeżeli chodzi o ich możliwości stosowania art. 68 w celu uzyskania konkretnej pomocy – w tym w sektorze mleka i w zakresie instrumentów zarządzania ryzykiem;
- stanowisko nt. oczekiwanych wyników przeglądu funkcjonowania WPR.

29 kwietnia 2009 r., Warszawa - Spotkanie Ministrów Rolnictwa na marginesie międzynarodowej konferencji „Rolnictwo i obszary wiejskie – 5 lat po akcesji Polski do Unii Europejskiej”. Tym razem tematyka spotkania dotyczyła:

- przyszłości WPR – w szczególności systemu płatności bezpośrednich,
- odnawialnych źródeł energii,
- kryteriów delimitacji obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania -ONW

Również to spotkanie zakończyło się przyjęciem wspólnej deklaracji dotyczącej przyszłości WPR. Dodatkowo, polska strona zasugerowała spotkanie na szczeblu ekspertów z poszczególnych ministerstw rolnictwa, celem dokonania bardziej szczegółowej wymiany doświadczeń w dziedzinie pozyskiwania energii odnawialnej.

Współpraca członków GW, w czasie polskiego przewodnictwa, miała miejsce również na forum organów UE, w tym zwłaszcza w ramach prac Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa. M.in. w czasie posiedzenia Rady w dniu 23 marca 2009 r. został złożony przez Polskę wniosek dotyczący kwalifikowalności VAT w ramach Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich. Dotyczył on kwestii nierównego traktowania podmiotów publicznych przez prawo UE, ponieważ podmioty publiczne realizujące operacje współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, które nie mogą w żaden sposób odzyskać VAT-u. Mogą one natomiast zaliczyć ten podatek do kosztów kwalifikowanych, co jest z kolei nie możliwe w przypadku takich podmiotów realizujących działania ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Polski wniosek został poparty przez partnerów wyszehradzkich oraz Rumunię. W swoich wypowiedziach przedstawiciele tych krajów zwracali uwagę na wprowadzenie jasności przepisów, ponieważ te same podmioty są traktowane w sposób różny przez prawo europejskie dotyczące Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i prawo dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Polityka obronna

Odpowiedzialne: Ministerstwo Obrony Narodowej

W trakcie polskiego przewodnictwa doszło do wielu spotkań. M.in. uzgodniono i przyjęto Memorandum o porozumieniu o współpracy w dziedzinie uzbrojenia wraz z czterema aneksami (obrona przed bronią masowego rażenia, obrona powietrzna, projekt „Żołnierz XXI wieku”, transport strategiczny). Omówiono również możliwości współpracy w dwóch kolejnych obszarach: broni nieśmiertelności i modernizacji śmigłowców Mi-17;

Potwierdzono zainteresowanie utworzeniem wspólnej Grupy Bojowej (w perspektywie czasowej „nie wcześniej niż 2015”). Podjęcie szczegółowych rozmów zapowiedziano po 2010 r., po wykrystalizowaniu się przejrzystych zasad wykorzystania tych sił, a także po uzyskaniu doświadczeń z realizacji wcześniejszych projektów;

Zdecydowano o zacieśnieniu współpracy państw GW w Afganistanie, m.in. poprzez zainicjowanie procesu wymiany doświadczeń nt. udziału w operacji NATO (formowanie PRT, OMLT, itp.);

Przyjęto przygotowany pod przewodnictwem Słowacji Katalog Wojskowej Bazy Szkoleniowej państw GW. Na jego podstawie zostaną określone wspólne propozycje szkoleniowe na rok 2010, a także na kolejne lata;

Podtrzymano wolę konsytuacji wymiany doświadczeń dotyczących udziału państw Grupy Wyszehradzkiej w inicjatywie śmigłowcowej;

Potwierdzono zainteresowanie Polski, Słowacji i Węgier omówieniem wniosków oraz doświadczeń w zakresie udziału resortu ON Czech w przygotowaniach do przewodnictwa w Radzie UE.

28 maja 2009 r., Warszawa – Spotkanie Ministrów Obrony państw wyszehradzkich. Ministrowie omówili zagadnienia z bieżącej agendy wojskowej, m.in. wyniki szczytu NATO Strasbourg-Kehl, relacje UE-NATO oraz wojskowe operacje międzynarodowe UE i NATO. Ponadto dyskusja objęła temat zdolności wojskowych NATO w dobie kryzysu gospodarczego. W drugiej części spotkania uczestniczył minister obrony Ukrainy, z którym omówiono m.in. Partnerstwo Wschodnie, sytuację na Ukrainie i w Gruzji oraz wielonarodowościowe inicjatywy dot. zdolności wojskowych.

Podsumowanie i wnioski

Rezultaty osiągnięte przez polskie przewodnictwo w Grupie Wyszehradzkiej pozwalają ocenić, iż choć pozbawiona ciał instytucjonalnych (poza Międzynarodowym Funduszem Wyszehradzkim) jest ona efektywnym ugrupowaniem, posiadającym dużą zdolność koalicyjną w celu realizowania nie tylko własnych interesów, ale także tworzenia Unii Europejskiej jako organizacji bardziej solidarnej ze wszystkimi jej członkami.

Ważnym etapem we współpracy krajów GW było spotkanie ministrów Spraw Zagranicznych GW z Japonią (Hanoi, 25.05.09), w czasie którego zapadły decyzje realizacji wspólnych konkretnych projektów w formacie V4+Japonia. Ten kierunek działań, ukierunkowany na wypracowywanie wartości dodanej dobrze rozwijających się kontaktów politycznych, powinien być podtrzymany w rozwijaniu formuły współpracy V4+.

Dla budowy tożsamości regionalnej i promowania krajów wyszehradzkich ważne miejsce zajmowało działanie Letniej Szkoły Wyszehradzkiej (Kraków, lipiec 2008) a także

zainauguowany w 2008 r. przez Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki program wspierania rozwoju seminariów lub studiów magisterskich na wyższych uczelniach, poświęconych krajom wyszehradzkim. Jego wagę uznali premierzy krajów wyszehradzkich podejmując decyzję (3.06.09) o wzroście budżetu tej instytucji z 5 do 6 mln euro (od 2010). Duże znaczenie ma szansę odgrywać również zainicjowana w 2009 r. przez polskie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Wyszehradzka Letnia szkoła dla specjalistów ds. ochrony dziedzictwa narodowego. Kierunek tych działań powinien być w przyszłości utrzymany.

Wysoka ocena wielu uczestników spotkań i konsultacji nie powinna zwalniać z refleksji nt. kierunku działań, które współpracę wyszehradzką uczynią jeszcze bardziej efektywną i rozpoznawalną w Europie i na świecie. Dostrzegając swoją szansę w pełnieniu roli łącznika pomiędzy Unią Europejską, a krajami przechodzącymi bolesne przemiany ustrojowe, Grupa Wyszehradzka, podobnie jak w trakcie kończącej się prezydencji polskiej, tak i w przyszłości powinna być promotorem krajów oczekujących na integrację z UE. Z kolei ich zainteresowanie wyszehradzkim modelem współpracy regionalnej mogłoby stanowić dla nich pewną wartość dodaną w procesie rozwoju wewnętrznego - w podobny sposób, jak to miało miejsce w przypadku państw GW w okresie transformacji.